

Svigt med flødeskum

Cecilie lever i en familie præget af vold og overgreb. Men når der er gæster, serveres lagkage.

AF LINE HØEG SKOV

"Send lagkagen rundt igen" er Hanne Mulvad Nielsens fortælling om en piges opvækst i en familie, hvor den pæne facade dækker over en stor hemmelighed.

Det er en intens fortælling om vold, omsorgssvigt, mangel på kærlighed og psykisk sygdom, hvor vi følger Cecilie, fra hun er 6 år gammel, til hun som voksen er kommet ud på den anden side.

Cecilie vokser op i en middelklassefamilie med mor, far og i hvert fald én søster. Der var også en storebror, der døde. Måske.

Intet er, som det ser ud, heller ikke i selve teksten, hvor alt, hvad vi får at vide, er hentydninger og insinueringer. Vi ved aldrig helt, hvad der er sket.

Cecilie skulle have været en dreng, hun skulle have været en erstatning. Ligesom erstatningskaffen under krigen, skulle hun gøre det ud for noget, som var bedre.

Storebroren? Det bliver aldrig sagt direkte, og på den måde forbliver Cecilie på en måde tro mod familiens tradition for indviklede og uforståelige hemmeligheder.

Den 6-årige Cecilie er allerede meget mere ansvarsbevidst, end godt er.

Hun fægter i blinde rundt i en verden, hvor hun hele tiden skal føle sig frem efter farens luner for at undgå hans vrede og vold, mens hun også konstant skal forsøge at holde morens humør oppe, fordi *hun* for alt i verden ikke må være ked af det.

Men hvem trøster Cecilie? Og hvem bekymrer sig om hendes humør? Ingen.

Familiens vold

Den absurde virkelighed, Cecilie lever i, understreges i kapitel 3, da moren og Cecilie er på cykeltur, og Cecilie opfordres af sin mor til at løfte både hænder og fødder fra styr og pedaler, mens de kører ned ad bakke. Episoden ender fra alle vinkler forkert:

"De næste dage ligger Cecilie på en grøn sofa. Forslået. Øm. Men levende. Og moren får besøg af folk, som synes, det er utroligt, hvad en mor skal opleve af chok og forfærdelige hændelser."

Cecilies far slår. Men hvad værre er, så støtter han hende ikke, da hun fortæller, at hun bliver mobbet i skolen, fordi forældrene til mobberen er kunder i familiens forretning. Det vil gå udover hans rygte, hvis han sætter sig op imod dem. Og det er jo for hende og hendes søskendes skyld, at han arbejder så hårdt.

Igen står Cecilie alene med sin skyld og dårlige samvittighed.

Et af farens frustrerede forsøg på at straffe Cecilie for hendes såkaldte sygdom udvikler sig til noget, der kan læses som et seksuelt overgreb: "Ved mødet mellem hendes egen krop og faren i blå nylonkittel, grå bukser og et par hvide underbukser mærker hun noget hårdt" og efterfølgende "I de følgende dage er hun for chokeret til at tænke (...) hun ved også, at ingen vil tro hende, hvis hun fortæller det".

Men vi får aldrig præcist at vide, hvad der er foregået. Mulvad skriver aldrig; "Og Cecilies far voldtog hende".

På den måde inviteres læseren til at tænke over, hvad et overgreb er. For her er der ingen lette løsninger eller klare udmeldinger.

Måske har Cecilies far penetreret hende med vold, og måske har han ikke. Men vi ved helt klart, at noget er sket, som har fjernet Cecilies evne til at tænke, og således har et overgreb fundet sted, hvadend faren har opfattet eller ej.

Således en sproglig finte, som vender opmærksomheden hen på legitimiteten i oplevelsen af at føle sig udsat for overgreb, fremfor fokus på en forestillet objektiv sandhed.

Lyspunktet?

Det eneste, Cecilie i sin barndom har at støtte sig til, er farmoren, men hun tør ikke fortælle om sine forældres svigt, for hun er bange for at ødelægge stemningen.

Hun er heller ikke sikker på, at det ikke er hendes egen skyld. Det er nemlig altid forældrenes forklaring. At hun er et dårligt barn.

Spørgsmålet om, hvor psykisk sygdom stammer fra, ligger subtilt placeret i mellem linierne i hele teksten, og vi får ingen konklusioner, men en masse spørgsmål åbner sig hos læseren. Skal man eksempelvis helt tilbage og systemisk behandle hele familien/netværket eller "patienten" alene for at overvinde psykisk sygdom?

Der ulmer en stærk sorg over hele familien, som man aldrig rigtig forstår, hvor stammer fra. Måske har der været en storebror, måske er han død, og måske er det derfor, moren er gået i sort. Hun er stået af, uinvolveret. Som i eksemplet fra cykelturen.

Alt i familien er underligt, og den emmer og sitrer af skyld og skam.

Lagkagens flødeskum

Faderen slår Cecilie på helt rituelle måder, men værst af alt er den konstante skyldfølelse, som påføres det lille barn. Hun gør moren ked af det, hun er uregerlig, hun laver ballade. Der er faktisk ikke rigtig noget, hun kan gøre rigtigt.

Men når der er gæster, serveres lagkage. Og lagkagens flødeskum stopper virkeligheden til og dækker over alle hemmelighederne. Selv læseren får aldrig helt at vide, hvad det egentlig er, der sker, dér i det røde hus bag de tykke gardiner.

Måske er det fordi, at selv ikke Cecilie ved det. Hun ved, at hun bliver slået, straffet, skammet ud, ignoreret og ladet være helt alene med det efterfølgende mørke. Ingen holder om hende, og ingen lader hende vide, at hun er ubetinget elsket, og på den måde vokser et sort hul inde i hende.

Først da kæresten træder ind i billedet, får vi et godt bud på en konstruktiv forholden sig til en person med psykisk sygdom. Han rummer hende fuldt og helt, ser hende som et ligeværdigt og helt menneske og ser forbi hendes vanvid. På den måde får hun en mulighed for at kigge tilbage og reparere sig selv.

Anklageskrift

Cecilie er et hårdt plaget barn, som vokser op og bliver en hårdt plaget voksen, men om ikke andet: en voksen, som kæmper for at se realiteterne i øjnene, at konfrontere sine dæmoner.

Bogen kan helt klart læses som et anklageskrift mod Cecilies familie, altså Hanne Mulvads familie, men gør man sig mere umage og læser sig dybere ind mellem linierne, vil en dybt reflekteret, ærlig og også selvkritisk undersøgelse af angstens og psykosens oprindelse træde frem.

Når søsterens afsløring af faderens absolut prekære metode til aftørring af børnene ved toiletbesøg præsenteres i midten af bogen, åbnes også for en dialektisk udforskning af familiens problemer.

For det fremstår aldrig som om, faderen ønsker at skade børnene. Men hans krampagtige forsøg på at gøre, hvad der er bedst for dem, eksempelvis at sørge for, at de er helt rene, ender med at sætte langt dybere spor i dem, end han overhovedet kan begribe.

Også når børnene straffes, fremstår det som om, at forældrene reelt ønsker at gøre dem "normale", at gøre dem til "ordentlige børn".

Bogen er ikke i første række et angreb på familien, men i langt højere grad et anklageskrift mod hele samfundet.

Der åbnes spørgsmål som: Hvorfor er vi så konfliktsky, og hvorfor tillader vi hinanden at dække alting til? Hvorfor er vi så optagede af overflade, og hvorfor har vi så travlt med at blive opfattet som normale?

For Cecilies forældre ved godt, at det ikke er normalt at slå sine børn, men de bilder sig ind, at de er nødsagede til at gøre det for at sørge for, at de "opfører sig normalt".

Bogen præsenterer læseren for et perspektiv på, hvad omsorgssvigt *også* kan være, når det eksempelvis ikke bunder i materielle mangler.

Den fungerer som en slags viderebygning til Lisbeth Zornigs bog "Vrede er mit mellemnavn", som udspiller sig i underdanmark, og sammen maler de to bøger et bredere billede af, hvad det vil sige at være socialt udsat, og hvad en mønsterbryder er.

Alt i alt en gribende og forrygende godt fortalt historie. Læs den, hvis du vil forstå dig selv eller én du elsker.

Hanne Mulvad Nielsen: "Send lagkagen rundt igen". Forlaget Linje H. 201 sider.

Redaktion: Modkultur

Emneord: socialpolitik | børn | pædagogik | vold

Tak fordi du bruger Modkraft.

Vi håber du har læst noget interessant eller oplysende.

Du kan støtte Modkraft via MobilePay: **50 37 84 96**